

LUONNOS 3.1.2020

Valtioneuvoston asetus

hiilen energiakäyttöä korvaavien hankkeiden investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2020–2025

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään valtioneuvostuslain (688/2001) 8 §:n nojalla:

1 § *Soveltamisala*

Tässä asetuksessa säädetään valtion talousarvion mukaisen investointituen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä hiilen käyttöä korvaavien investointien tukemiseen.

2 § *Määritelmät*

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) *investointihankkeella* investointia käyttöomaisuuteen;
- 2) *energiankäyttöalueella* kuntaa tai vastaavaa aluetta, jolla energian tuotannossa käytetään hiiltä muuna kuin tukipolttoaineena;
- 3) *hiilellä* hiilen energiakäytön kieltämisestä annetun lain (416/2019) 3 §:n 7 kohdassa tarkoitettua hiiltä.

3 § *Valtionapuviranomainen*

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää investointituen myöntämisestä ja hoitaa muut siihen liittyvät tehtävät.

4 § *Investointituen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille*

Investointituen myöntäminen edellyttää, että tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksessa (EU) N:o 651/2014 säädettyjä tuen myöntämisen edellytyksiä ja ympäristönsuojeluun myönnettävän tuen erityisiä edellytyksiä noudatetaan.

Investointituen myöntäminen edellyttää kuitenkin, että Euroopan komissio on hyväksynyt kyseisen yksittäisen tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi, jos:

- 1) tuki ylittää 15 miljoonaa euroa; tai
- 2) tuki ei muutoin kuulu 1 momentissa mainitun asetuksen soveltamisalaan.

Investointituki voidaan 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myöntää ehdollisena ennen komission hyväksyntää.

5 § *Tuettavat hankkeet*

Investointitukea voidaan myöntää yksilöidyllä energiankäyttöalueella hiilen energiakäytöstä kokonaan ennen 1 päivää toukokuuta 2025 luopuvien energiantuottajien sellaisiin investointihankkeisiin, jotka edistävät:

- 1) uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä;
- 2) energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista; taikka
- 3) muutoin edistävät edellä mainittuja tavoitteita.

Investointitukea voidaan kuitenkin myöntää 1 momentin 1 kohdan mukaisen tavoitteen perusteella ainoastaan sellaiseen investointihankkeeseen, jossa edistetään uutta teknologiaa ja sen kaupallista hyödyntämistä tai investoidaan uuteen laitokseen, taikka kyse on sellaisesta korvausinvestoinnista, jolla lisätään merkittävästi uusiutuvan energian tuotantomäärää tai saavutetaan muu merkittävä myönteinen tavoitteen mukainen energiavaikutus.

Lisäksi investointituen myöntämisen edellytyksenä on, että vesivoimalaa koskeva investointihanke on yhteisön vesipolitiikan puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY mukainen.

Investointitukea voidaan kuitenkin myöntää 1 momentin 2 kohdan mukaisen tavoitteen perusteella ainoastaan investointihankkeeseen, jonka tarkoituksena ei ole varmistaa ympäristönsuojelun tason vahvistamista koskevan pakollisen velvoitteen saavuttaminen.

6 § *Investointituen myöntämisen yleiset edellytykset*

Investointitukea voidaan myöntää, jos:

- 1) hanketta tai hankkeeseen sisältyvää uutta teknologiaa ei toteutettaisi ilman tukea 5 §:n 1 momentissa asetetun määräajan mukaisesti; ja
- 2) hankkeessa ei ole ennen tuen hakemista tehty sellaista sitovaa investointipäätöstä, päälaitilausta tai päätöstä rakentamistyön aloittamisesta tai muuta sitoumusta, jonka jälkeen hankkeen peruuttaminen ei enää ilman merkittävää taloudellista menetystä ole mahdollista.

Investointitukea voidaan kuitenkin myöntää investointihankkeeseen sisältyvälle uuden teknologian osuudelle, energiatehokkuustoimenpiteelle tai muutoin rajatusti, jos kyseessä olevaa tuella rahoitettavaa rajattua osuutta hankkeesta ei ole käynnistetty 1 momentin 2 kohdan mukaisesti, vaikka hanke on muutoin käynnistetty. Investointituen myöntämiselle ei ole 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua estettä, jos investointihankkeeseen liittyvät raivaus- ja maanrakennustyöt on aloitettu, ennen kuin tukea on haettu.

Investointituen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen saaja rahoittaa hankkeesta vähintään 25 prosenttia sellaisella rahoituksella, johon ei liity julkista tukea. Tätä ei kuitenkaan sovelleta kunnan tai sen pääosin omistaman yhteisön hankkeeseen siltä osin kuin kyse on kunnan myöntämästä rahoituksesta.

7 §

Investointituen saaja

Investointitukea voidaan myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille.

Investointitukea ei kuitenkaan myönnetä:

- 1) organisaatioille, joiden toiminta rahoitetaan valtion talousarviosta;
- 2) valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) tarkoitettuun taloushallinto-organisaatioon kuuluville virastoille, laitoksille ja muille toimielimille;
- 3) sellaisille perustamishankkeiden toteuttajille, jotka saavat perustamishankkeeseen valtionosuutta;
- 4) asunto-osakeyhtiöille, asuinkiinteistöille tai maataloille taikka niiden yhteyteen toteutettaville hankkeille, lukuun ottamatta sellaisia maatalon yhteydessä toteutettavia hankkeita, jossa tuotettava energia käytetään maatalouden tuotantotoiminnan ulkopuolella;
- 5) Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksessä tarkoitetuille vaikeuksissa oleville yrityksille;
- 6) yhteisöille, jotka ovat joutuneet ulosottotoimenpiteen kohteiksi, selvitystilaan, konkurssiin tai yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettuun saneerausmenettelyyn.

8 §

Investointituen enimmäismäärä

Hankekohtaisen harkinnan perusteella myönnettävän investointituen osuus hyväksyttävistä kustannuksista voi investointihankkeessa olla enintään 30 prosenttia.

Investointitukea voidaan korottaa kymmenen prosenttiyksikköä siltä osin kuin hanke sisältää uutta teknologiaa.

9 §

Investointitukihakemus

Investointitukihakemus toimitetaan Rahoituskeskukseen. Tuen hakijan on esitettävä asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

Investointihanketta koskevasta tukihakemuksesta ja sen liitteistä tulee ilmetä ainakin seuraavat tiedot:

- 1) hakijan virallinen nimi, osoitetiedot, sähköpostiosoite, yritys- ja yhteisötunnus sekä yrityksen koko;

- 2) suunnitelma hiilen energiakäytöstä luopumiseksi 5 §:n 1 momentin mukaisesti;
- 3) hankkeen ensisijainen 5 §:n 1 momentin mukainen tavoite sekä kuvaus hankkeesta ja sen toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;
- 4) arvio hankkeen energiataloudellisista vaikutuksista, kasvihuonekaasupäästövaikutuksista ja muista merkityksellisistä ympäristövaikutuksista sekä työllisyysvaikutuksista ja muista vaikutuksista;
- 5) hankkeen eritelty kustannusarvio;
- 6) hankkeen rahoitussuunnitelma;
- 7) vähimmäistukimäärä, jolla hankkeen arvioidaan käynnistyvän, ja tätä koskevat perustelut;
- 8) hankkeen kannattavuuslaskelma ilman tukea ja tuen kanssa;
- 9) selvitys hankkeeseen haetuista ja myönnettyistä muista julkisista tuista mukaan lukien Euroopan unionin myöntämät tuet.

Jos kyseessä on uutta teknologiaa koskeva investointihanke, tulee hakemuksessa ja sen liitteissä selvittää teknologian uutuusarvo ja riskit sekä siihen liittyvät hyödyntämismahdollisuudet ja siitä aiheutuvat lisäkustannukset vastaavaan tavanomaisen teknologian hankkeeseen verrattuna.

10 §

Investointitukihakemusten vertailussa sovellettavat perusteet

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää investointituen myöntämisestä vertailemalla haettujen tukimäärien suuruutta, hankkeiden energiavaikutuksia, kustannustehokkuutta, toteutettavuutta, hankkeisiin sisältyvän teknologian uutuusarvoa ja teknologian tai hankkeen monistettavuutta sekä muita vaikutuksia.

Investointituen myöntämistä koskevassa harkinnassa etusijalla ovat investointihankkeet, joilla edistetään uutta teknologiaa ja sen kaupallistamista hyödyntämistä. Jos käytettävissä olevan valtion talousarvion mukaisen valtuuden puitteissa on mahdollista myöntää tukea myös muille hankkeille, etusijalla ovat tällöin muut kuin polttoon perustuvat investointihankkeet sekä sähkön ja lämmön yhteistuotantohankkeet verrattuna lämmön erillistuotantohankkeisiin.

11 §

Hyväksyttävät kustannukset

Investointihankkeessa voidaan hyväksyä seuraavat kustannukset:

- 1) koneiden ja laitteiden hankinnasta ja asennuksesta aiheutuvat kustannukset;
- 2) rakennusten kustannukset;

- 3) rakennusteknisistä töistä, rakennustöiden valvonnasta, jakeluverkonhaltijan veloittamasta sähkön tuotantoon kohdistuvasta liittymismaksusta ja rakennettavan kaukolämpölaitoksen kaukolämpöverkkoon liittämiseksi tarvittavan runkoputken rakentamisesta aiheutuvat kustannukset;
- 4) välittömästi investointiin liittyvien maa-alueiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset siltä osin kuin ne eivät ylitä kymmentä prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista sekä rai-vaus- ja maanrakennustöistä aiheutuvat kustannukset;
- 5) valmistelu- ja suunnittelukustannukset siltä osin kuin ne eivät ylitä 20 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista;
- 6) käyttöönotosta ja käyttöönoton edellyttämästä käyttöhenkilökunnan koulutuksesta aiheutuvat kustannukset;
- 7) investoinnin seurannasta aiheutuvat kustannukset enintään vuoden ajalta investoinnin käyttöönotosta, jos se on perusteltua hankkeeseen liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Jos kyse on 5 §:n 1 momentin 2 kohdan tavoitteen mukaisesta investointihankkeesta, hyväksyttäviiä kustannuksia ovat tavoitteen saavuttamisen kannalta tarpeelliset ylimääräiset investointikustannukset.

Investointihankkeen hyväksyttäviiä kustannuksia eivät ole tuen saajan maksamat palkat, yleiskustannukset, edustusmenot, korot ja muut rahoituskustannukset, muut kuin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut liittymismaksut, valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut, kustannusvau-ruukset, tuen saajan matkakustannukset eivätkä tuen saajan maksamat arvonlisäverot. Kustannukset voidaan kuitenkin hyväksyä arvonlisäveroineen, jos rahoituksen saaja ei ole arvonlisäverovelvolli-nen. Arvonlisäverolliset kustannukset voidaan myös hyväksyä, jos ne liittyvät arvonlisäverottomaan toimintaan ja maksettava arvonlisävero jää tuen saajan lopulliseksi kustannukseksi.

Jos investointihanke rahoitetaan leasingilla, osamaksulla tai vastaavalla tavalla taikka toteutetaan energiatehokkuutta koskevan sopimuksen avulla, menoina voidaan hyväksyä enintään hankinnan ostohintaa vastaavat kustannukset, mutta ei hallinto-, rahoitus-, vakuutus-, korjaus-, huolto- tai muita vastaavia kustannuksia.

Investointihankkeessa voidaan hyväksyä tuen saajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen han-kintojen kustannukset ainoastaan siltä osin kuin tuen saaja osoittaa kustannusten vastaavan omakus-tannehintaa. Liiketoimen osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos toinen pystyy käyttämään toi-seen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa taikka kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräys-valta liiketoimen molemmissa osapuolissa.

12 §

Hakemus investointituen maksatusta varten

Investointituki maksetaan hakemuksesta (*maksatushakemus*) jälkikäteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella.

Investointihankkeeseen myönnettyä tukea voi hakea maksuun yhdessä tai useammassa erässä. Tuen saajan tulee jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä esittää edustajansa lausunto hankkeen edistymisestä sekä luotettava selvitys hankkeen siihen mennessä toteutuneista ja maksetuista kustannuksista. Ensimmäisen erän maksatushakemuksessa tai haettaessa tuki maksuun yhdessä erässä tätä koskevassa maksatushakemuksessa tulee lisäksi esittää selvitys hankkeen kokonaisrahoituksesta. Hakemus viimeisen maksuerän maksamiseksi (*lopputilitys*) tulee toimittaa tuen myöntäjälle neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hankkeen tulee tukipäätöksen mukaan olla saatettu päätökseen. Lopputilityksessä tulee tehdä kustannus selvitys koko hankkeen toteutuneista kustannuksista. Erityisestä syystä tuen myöntäjä voi myöntää jatkoaikaa lopputilityksen toimittamista varten, jos tätä koskeva hakemus toimitetaan ennen määräajan päättymistä.

Viimeisen erän maksatushakemuksessa tai haettaessa tuki maksuun yhdessä erässä tätä koskevassa maksatushakemuksessa tuen saajan tulee lisäksi selvittää hiilen energiakäytön kehitys suhteessa 5 §:n 1 momentin mukaiseen tuen myöntämisen edellytykseen tukipäätöksessä yksilöidyllä energiankäyttöalueella.

Tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan tulee lopputilityksen yhteydessä antaa raportti havainnoistaan, jotka koskevat hankkeelle tilitettyjä kustannuksia koko projektin kestoajalta. Jos tuen saaja on kunta, kuntayhtymä tai seurakunta, raportin antaa sen tilintarkastaja. Jos ostolaskujen määrä hankkeessa on enintään viisi, tuen myöntäjä voi hyväksyä vaihtoehtona tilintarkastajan raportille, että hakija liittyy tilitykseen kopion ostolaskuista ja maksutositteet, joista ilmenee, että laskut on maksettu.

13 §

Investointituen maksaminen

Investointihankkeeseen myönnetyn investointituen ensimmäinen maksuerä voidaan maksaa, kun tuen saaja on tehnyt sitovan päälaitetilauksen ja aloittanut rakentamisen sekä kustannuksista vähintään 20 prosenttia on maksettu.

Investointihankkeeseen myönnetyn investointituen viimeinen maksuerä voidaan maksaa, kun hanke on valmistunut ja tuen kohteena oleva omaisuus on vakuutettu vahingon varalta sekä lopputilitys hyväksytty. Viimeisen maksuerän tulee olla vähintään 20 prosenttia myönnetystä tuesta. Viimeistä maksuerää koskevassa maksatuspäätöksessä vahvistetaan tuen lopullinen määrä. Jos toteutuneet hyväksyttävät kustannukset jäävät alle tukipäätöksessä mainitun määrän, lopullisen tuen suuruus on tukiprosentin mukainen osuus toteutuneista hyväksyttävistä kustannuksista.

Investointituen maksatus on keskeytettävä, jos tuen saaja ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

14 §

Omaisuuksien käyttö- ja luovutusrajoitus

Investointituen kohteena ollutta omaisuutta tulee käyttää tukipäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen viiden vuoden ajan eikä omaisuutta saa mainittuna aikana luovuttaa toiselle taikka siirtää toisen omistukseen tai hallintaan. Omistusoikeus on kuitenkin mahdollista siirtää määräaikaaisesti rahoitusyhtiölle tai vastaavalle, jos omaisuuden käyttö- ja hallinto-oikeus säilyvät tuen saajalla.

Tukipäätöksessä määrätään 1 momentissa tarkoitettun määrärajan alkamis- ja päättymisajankohta.

Erityisestä syystä tuen myöntäjä voi hakemuksesta poiketa 1 momentissa säädetyistä käyttö- ja luovutusrajoituksista.

15 §

Investointituen saajan selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus

Investointituen saajan on toimitettava tuen myöntäjälle selvitys hiilen energiakäytöstä luopumisesta tukipäätöksessä yksilöidyllä energiankäyttöalueella 5 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä. Lisäksi investointituen saajan on toimitettava tuen myöntäjälle selvitys hankkeen 9 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista vaikutuksista kahden vuoden kuluessa viimeisen tukierän maksamisesta.

Investointituen saajan on ilmoitettava tuen myöntäjälle käyttö- tai luovutusrajoituksen noudattamiseen tai omaisuuden käyttöön tukipäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen vaikuttavasta olosuhteiden muutoksesta välittömästi tapahtuman jälkeen, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluttua. Tuen myöntäjä voi erityisestä syystä tuen saajan hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, edellyttääkö olosuhteiden muutos valtionavustuslaissa mainittuihin toimenpiteisiin ryhtymistä ja onko mahdollista myöntää poikkeus 14 §:n 3 momentin nojalla. Ennakkotietoa koskevassa hakemuksessa tulee esittää asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittava selvitys, ja sitä voi hakea aikaisintaan kolme kuukautta ennen kuin olosuhteiden muutos on tarkoitus toteuttaa.

16 §

Investointituen saajan kirjanpitovelvollisuus

Investointituen saajan tulee pitää hankkeesta projektikirjanpitoa osana tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa erillisellä kustannuspaikalla tai tilillä taikka muulla tavalla siten, että tuen käytön valvonta on vaikeudetta mahdollista.

Tuen saajan on säilytettävä kaikki tuettavan hankkeen toteuttamiseen liittyvät tositteet ja muu kirjanpitoaineisto kirjanpitolain mukaisesti.

17 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

Helsingissä päivänä kuuta 2020

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

Erityisasiantuntija Inkeri Lilleberg